

องค์ประกอบพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน

....สิทธิการได้รับบริการสาธารณสุข....

“ผู้ใดจะปฏิเสธการบริการการรักษาพยาบาลแก่บุคคลที่มีปัญหาสถานะบุคคลตามกฎหมายย่อมถือเป็นความผิดทั้งทางกฎหมายภายในประเทศ และผิดต่อข้อผูกพันในกฎหมายระหว่างประเทศ”

สิทธิด้านสาธารณสุข เป็นสิทธิพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อบรรลุการมีสุขภาพดีของคนทุกคน ซึ่งทำให้คนทุกคนมีคุณค่าเสมอกัน และสามารถพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆได้อย่างเต็มที่

มีกฎหมายทั้งระดับระหว่างประเทศและภายในประเทศ ระบุถึงสิทธิการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดบริการเหล่านี้ อาทิ

- ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. ๑๙๔๘ (UDHR);
- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ค.ศ. ๑๙๖๖ (ICESCR);
- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ (CRC);
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐

จากหลักกฎหมายต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๘๒ “รัฐต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง” ทางรัฐบาลไทยและกระทรวงสาธารณสุข จึงได้ออก ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการประกันสุขภาพถ้วนหน้า พ.ศ. ๒๕๔๔ ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยหลักประกันสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๔๔ และ พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อจัดการและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เรียกกันง่ายๆว่า ๓๐ บาทรักษาทุกโรค โดยมีสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เป็นผู้ดำเนินการ

สำหรับเทศบาลเมืองลำพูน เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการดูแลภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย มีหน้าที่ที่ต้องทำในเขตเทศบาลด้านต่างๆ ดังนี้คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการและการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งนอกจากจะดำเนินการด้านต่างๆ ดังกล่าวแล้ว เทศบาลได้เห็นความสำคัญของ

สิทธิการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ของประชาชนทุกคน ผม ในฐานะนายกเทศมนตรี จึงมีนโยบายในการมุ่งเน้นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเทศบาลเมืองลำพูนได้มีหน่วยงานที่เรียกว่า ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองลำพูน ที่เริ่มจัดตั้งใน พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นต้นมา เป็นหน่วยบริการปฐมภูมิที่ให้บริการประชาชนในเขตเทศบาลดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและควบคุมป้องกันโรค ในการทำงานดังกล่าวเทศบาลเมืองลำพูนได้พัฒนาการดำเนินงานเรื่อยมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ รัฐบาลได้มีนโยบายในการปฏิรูประบบสุขภาพ ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองลำพูนจึงเข้าร่วมดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว โดยการเข้าร่วมเป็นหน่วยบริการปฐมภูมิ ในเครือข่ายของโรงพยาบาลลำพูน ให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยบริการปฐมภูมิซึ่งครอบคลุมด้านการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค คงขาดการให้บริการด้านการฟื้นฟูสภาพ โดยเน้นการให้บริการประเภทผู้ป่วยนอก การให้บริการที่บ้านและชุมชน

อนึ่ง ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้ริเริ่มให้มีคลินิกชุมชนอบอุ่น ซึ่งเป็นหน่วยบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิที่ถูกตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการเข้าถึงบริการของประชาชนในเมือง โดยเริ่มดำเนินการในเขตกรุงเทพมหานครเป็นแห่งแรก ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาการเข้าถึงบริการของประชาชนด้านการแพทย์และสาธารณสุขในพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น

จากความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำพูน และต้องการให้ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพได้มากขึ้น ผมและคณะผู้บริหารของเทศบาลจึงมีนโยบายในการปรับปรุงศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองลำพูน ซึ่งเป็นหน่วยบริการปฐมภูมิในเครือข่ายของโรงพยาบาลลำพูน ให้ดำเนินการในรูปแบบคลินิกชุมชนอบอุ่น เพื่อสร้างทางเลือกใหม่ของประชาชน โดยเป็นหน่วยบริการที่ให้ประชาชนเลือกเป็นหน่วยบริการประจำ “ใกล้บ้าน ใกล้ใจ” ที่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนทุกระดับ ทั้งในด้านการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ และควบคุมป้องกันโรค ดังนั้น ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นต้นมา ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองลำพูน จึงได้ดำเนินงานในรูปแบบคลินิกชุมชนอบอุ่น ซึ่งได้รับการประเมินเพื่อขึ้นทะเบียนต่อสัญญาตามมาตรฐานคลินิกชุมชนอบอุ่น จากสำนักหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเป็นประจำทุกปี เทศบาลได้มีการปรับปรุงอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เพิ่มจำนวนบุคลากร และเวลาการให้บริการ จากเดิมเปิดบริการในวัน เวลา ราชการ เปลี่ยนเป็น ให้บริการวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา ๐๘.๐๐ น.- ๑๘.๐๐ น. และวันเสาร์ เวลา ๐๙.๐๐ น.- ๑๖.๐๐ น. โดยแพทย์ประจำ ๒ คน แพทย์เฉพาะทาง ๓ สาขาๆ ละ ๑ คน ซึ่งแต่ละคนออกตรวจสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง นอกจากบริการการรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบันยังมีบริการทางด้านการแพทย์แผนไทย โดยอายุรเวทเป็นผู้ตรวจรักษา ในด้านบริการเชิงรุกมี ทีมสหสาขาวิชาชีพ ออกเยี่ยมบ้านประชาชน ซึ่งมีแพทย์ร่วมในทีมเยี่ยมบ้านผู้ป่วยที่มีความจำเป็นต้องให้แพทย์เข้าไปดูแลถึงบ้าน ด้านการส่งเสริมสุขภาพ มีการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขในพื้นที่ โดยการจัดตั้งชมรมสร้างสุขภาพทุกชุมชน ด้านการควบคุมป้องกันโรค มีการจัดทำโครงการในการควบคุมป้องกันโรคตามสภาพปัญหาของพื้นที่ ปัจจุบันมีผู้มาใช้บริการที่คลินิกชุมชนอบอุ่นเทศบาลเมืองลำพูน

วันละ ๘๐-๑๐๐ คน ผู้ให้บริการนอกเหนือจากแพทย์แล้วยังประกอบด้วยเภสัชกร ๒ คน พยาบาล ๗ คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ๔ คน พนักงานนวด ๗ คน และเจ้าหน้าที่อื่นๆ รวมทั้งสิ้น ๔๓ คน ซึ่งเทศบาลเมืองลำพูนจัดเป็นคลินิกชุมชนอบอุ่นแห่งแรกในภูมิภาคที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจุบันเป็นการดำเนินงานเข้าสู่ปีที่ ๕ แล้ว อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานต้นแบบสำหรับการศึกษาดูงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแนวคิดที่จะดำเนินการในลักษณะเดียวกัน โดยมีการดำเนินงานดังนี้

งานรักษาพยาบาล

ตารางการให้บริการศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองลำพูน

วัน เวลา	๐๘.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.	๑๓.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.
	วันจันทร์	คลินิกโรคทั่วไป
วันอังคาร	คลินิกโรคความดันโลหิตสูง	คลินิกโรคทั่วไป
วันพุธ	คลินิกเด็กดี	คลินิกโรคทั่วไป
วันพฤหัสบดี	คลินิกโรคเบาหวาน	คลินิกโรคทั่วไป
วันศุกร์	คลินิกโรคทั่วไป	คลินิกโรคทั่วไป

งานส่งเสริมสุขภาพ

๑. การสร้างเสริมสุขภาพหญิงวัยเจริญพันธุ์
๒. การให้บริการดูแลสุขภาพเด็กด้านพัฒนาการและวัคซีน
๓. การให้บริการสุขภาพเด็กวัยเรียน
๔. การบริการดูแลสุขภาพประชาชนทั่วไป
๕. การดูแลสุขภาพประชาชนกลุ่มเสี่ยง
๖. การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ
๗. การบริการให้คำปรึกษา

การควบคุมป้องกันโรค

๑. การให้วัคซีนเพื่อป้องกันโรค
๒. การค้นหาโรคที่ร้ายแรงหรือโรคที่เรื้อรังเพื่อป้องกันล่วงหน้า
๓. การเฝ้าระวังและรายงานผู้ป่วยโรคติดต่อ

การฟื้นฟูสมรรถภาพ

๑. การดูแลต่อเนื่องหลังจากผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยและการวางแผนการดูแลจากโรงพยาบาล
๒. การดูแลผู้พิการ

นอกจากนี้ ปัจจุบันเทศบาลเมืองลำพูนได้มีการจัดทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ชุมชน โดยนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาการดำเนินงานในชุมชนทั้งทางด้านสุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา โดยแก้ไขปัญหาจากเสียงสะท้อนของประชาชนในชุมชน ซึ่งในส่วนของ การให้บริการด้านสาธารณสุข ผมได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า ต้องการพัฒนามาตรฐานการบริการของศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองลำพูน เป็นไปตามมาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชน (PCU) และมาตรฐานหน่วยบริการประจำ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำพูนทุกคน ได้รับบริการด้านสาธารณสุขอย่างเท่าเทียมกัน โดยสามารถเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขอย่างน้อยร้อยละ ๗๐ และ มีความพึงพอใจในการบริการของคลินิกชุมชนอบอุ่น เทศบาลเมืองลำพูน
